

Історія української культури: код нації

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>Для всіх</i>
Спеціальність	<i>Для всіх</i>
Освітня програма	<i>Для всіх</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній / весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>2 (60)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік/МКР</i>
Розклад занять	<i>щотижня</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	https://kumlk.kpi.ua/node/1852
Розміщення курсу	

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатностей:

- зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- сприймати життєво-необхідне, аксіологічне значення національної ідеї, зокрема в сучасний умовах глобалізації світу та процесу євроінтеграції;
- усвідомлювати особливості своєї культури, її оцінки в історії, відмінності в порівнянні з іншими культурами та цілісність;
- реалізуватися на основі здобутих знань у соціальній, професійній, особистісній сферах як патріотично-сформована інтелектуально-зріла особистість.

1.2. Основні завдання навчальної дисципліни.

Після засвоєння навчальної дисципліни здобувачі освіти мають продемонструвати такі програмні результати навчання:

1. Знати та розуміти необхідність збереження та примноження моральних, культурних та наукових цінностей і досягнень суспільства (діагностувати соціокультурний стан сучасного українського суспільства; визначати головні проблеми та пріоритетні потреби історико-культурного розвитку України).

2. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації (усвідомлювати взаємовпливи української культури та культур європейських країн; оцінювати досягнення національної культури в контексті надбань інших народів світу).
3. Розуміння сучасних філософських теорій і основних набутоків світової і національної культури, їх творче осмислення та навички застосування у професійній діяльності, зокрема, при спілкуванні з колегами (аналізувати основні напрями державної політики у сфері етнокультурного розвитку; оцінювати рівень аргументованості різних версій, гіпотез і теорій про події та явища в історії української культури).
4. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей (усвідомлювати роль і місце культури України у світовому розвитку людської цивілізації як невід'ємної складової світової культури).
5. Уміти організовувати та брати участь у культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції (інтегрувати власну діяльність в культурне середовище).

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна «Історія української культури: код нації» разом з дисциплінами «Українська мова за професійним спрямуванням» та «Іноземна мова» формує гуманітарну складову в програмі підготовки майбутнього фахівця.

Дисципліна «Історія української культури: код нації» ґрунтується на отриманих під час навчання у середній загальноосвітній школі базових знаннях з історії України, української мови та літератури.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Українська культура : від зародження до княжої доби.

Тема 1. «Історія української культури» як навчальна дисципліна: предмет та завдання.

Тема 2. Світова та українська культурологічна думка .

Тема 3. Феномен української ментальності.

Тема 4. Витоки української культури . Первісна (архаїчна) культура на теренах України.

Тема 5. Духовна культура давніх слов'ян. Міфологічний світ слов'ян-язичників.

Розділ 2. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.

Тема 1. Головні ознаки культури Київської Русі. Христичнсько-язичницький синкретизм та його світоглядна основа.

Тема 2. Культурні коди. Мова і символи.

Тема 3. Культура Київської Русі як феномен східнохристичнського світу.

Розділ 3. Культурні процеси в XIV – XVIII ст.

Тема 1. Вплив західноєвропейського Ренесансу на розвиток української культури.

Тема 2. Особливості культурної еволюції України у складі Великого князівства Литовського.

Тема 3. Братський рух та його культурні здобутки. Києво-Могилянська академія.

Тема 4. Українське бароко як код української культурно-національної ідентичності.

Тема 5. Творчість Григорія Сковороди - ментальні засади його ідей та їх значення.

Розділ 4. Українська культура в XIX – XXI ст.

Тема 1. Особливості українського національного Відродження XIX ст. та формування української національної свідомості.

Тема 2. Творчість Тараса Шевченка – національний код України.

Тема 3. Українська культура і духовне життя в першій половині – 80-х роках ХХ ст.

Тема 4. Провідні тенденції розвитку сучасної української культури в умовах незалежності.

Тема 5. Сучасна українська література як практика реалізації мовно-філософського коду нації.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова

1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура : Підручник / М.В. Кордон. –К. : 2010. - Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001107
2. Попович М. В. Нарис історії культури України. — К.: «АртЕк», 1998. — 728 с. - Режим доступу: <http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm>

Додаткова

1. Історія української культури / [За ред. І. Крип'якевича]. – К.,1994. - Режим доступу: <http://litopys.org.ua/krypcult/krcult.htm>
2. Історія української та зарубіжної культури : Навчальний посібник. / [За ред. С.М. Клапчука]. – К., 2007.
3. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура : Навчальний посібник / М.М. Закович. –К. : 2000.

Література знаходиться у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського/ у бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського/ на кафедрі УМЛК/ у системі «Електронний КАМПУС».

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Програмою навчальної дисципліни передбачено проведення лекційних та семінарських занять

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СРС з посиланням на літературу)
1	<i>Лекція №1.</i> Предмет і завдання курсу «Історія української культури». Поняття культури та її зміст, структура, функції. Світова та українська культурологічна думка. Культура як світ артефактів, знаків, символів, смислів. Культурні традиції і культурні архетипи. Витоки української культури. Абрис української культури у культуротворчому процесі європейської цивілізації. Феномен української ментальності: світогляд універсалії української нації. Культура як світогляд етнонаціонального буття. Культура та історія: аксіосфера української духовності. Культурологія як наука про культуру. Завдання на СРС 1. З'ясувати особливості культурних традицій та архетипів.2. Розкрити «міфологічну основу» культурного коду.3. Проблеми історичної періодизації – осовні етапи розвитку української культури. <i>Рекомендована література:</i> 1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура : Підручник / М.В. Кордон. –К. : 2010. С. 4-23. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21AII=%3C.%3EID%3DUKR0001368%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr2. Попович М. В. Нарис історії культури України. — К.: «АртЕк», 1998. С. 3-7

	http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm
2	<i>Лекція №2.</i> Міфологічний характер первісного мислення та освоєння світу. Міфологічні уявлення слов'ян. «Міфологічна основа» культурного коду. Міфологія слов'ян як система світоглядних кодів: образ палеолітичної. Великої богині та його подальші трансформації в українській культурі; символ кола / спіралі / яйця як матеріальне втілення уявлень про Всесвіт; Світове древо як вертикальна модель членування Космосу та її реалізація у прикладному мистецтві; стихії води, вогню, повітря та землі у світоглядній моделі землеробських племен. Первісна культура – археологічні пам'ятки культурних шарів в українському просторі.. Палеолітичні пам'ятки на території сучасної України. Протонеоліт України. «Неолітична революція» як доба системної соціальної трансформації та формування аграрної цивілізації (перехід в привласнюю чого до відтворюючого способу виробництва, демографічний вибух, поява патріархальної сім'ї, інтенсифікація мовного розвитку – поява мов європейського типу, союз племен як перші політичні організації. Кардинальні зміни в системі світоглядних уявлень. Завдання на СРС: Самостійно опрацювати тему: 1. Міфологія сло'ян як система світоглядних кодів 2. Образ Світового дерева в атрибутиці української культури 3. Трипільська цивілізація – «Золотий вік» прадавньої української культури 4. Арійські традиції у слов'янській культурі <i>Рекомендована література:</i> 1. Попович М. В. Нарис історії культури України. — К.: «АртЕк», 1998. С. 32-38 http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm
3	<i>Лекція №3.</i> Міф як обряд і ритуал відтворення буття і самосвідомості прадавнього суспільства. Антропологізм, Фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду. Архетипи міфологічної свідомості. Ідея триєдиної світобудови та триєдиної світо творчої сили в міфологічній свідомості (українська традиція). Концепція Світового дерева як універсальної моделі організованого всесвіту. Вертикальна (триярусна) та горизонтальна площини Світового дерева. Числові характеристики Світового дерева. Поняття «мікрокосмосу» та «макрокосмосу», їх поєднання в моделі Світового дерева в народній творчості. Трійця та Світове дерево: семантичні паралелі. Завдання на СРС: Самостійно опрацювати питання : 1. Взаємовпливи української та античної культури 2. Скіфсько-античні взаємовпливи <i>Рекомендована література:</i> 1. Попович М. В. Нарис історії культури України. — К.: «АртЕк», 1998. С. 38-56 http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm
4	<i>Лекція №4.</i> Трипільська культура як найвизначніша культура неолітичної доби на землях України. Організація поселень трипільців за законом світового ладу (коловорадіальний принцип забудови). Міфологічно-кодова інформація трипільської кераміки: ідея «священного шлюбу» Тельця-Зевса та Європи, космічна символіка форми та орнаменту посуду, символіка орнаменту як прояв культу загальної родючості тощо. Нові риси в культурі епохи бронзи: поховальний обряд як свідчення утвердження сталої державності, обожнення персони вождя (царя) або жерця, відображення космологічних уявлень у структурі курганів. Кургани як семантичні аналоги єгипетських пірамід. Особливості соціокультурного процесу в ранньому

залізного віці. Слов'янська культурна доба (ранні слов'яни: епоха раннього залізного віку; формування українського етносу: роль солярійного культу, формування архетипів «сонця», «дороги» тощо). Скіфи, їх культура та світогляд. Феномен античного типу культури. Античність і українська культура: скіфсько-античні взаємовпливи.

Завдання на СРС: Скласти тези до однієї із запропонованих тем:

1. Трипільська цивілізація – «золотий вік» прадавньої української культури.
2. Міфологічно-кодова інформація трипільської кераміки: ідея «Священного шлюбу» Тельця-Зевса та Європи, космічна символіка форми та орнаменту посуду, символіка орнаменту як прояв культури загальної родючості тощо.
3. Орнамент у мистецтві пізнього палеоліту та на трипільському посуді: порівняльна характеристика.
4. Арійські традиції у слов'янській культурі.

Рекомендована література:

- 1 Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура : Підручник / М.В. Кордон. –К. : 2010. С. 289-312. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUKR0001368%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>
2. Попович М. В. Нарис історії культури України. — К.: «АртЕк», 1998. С. 56-71 <http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm>

Лекція №5. Поняття та періодизація середньовічного типу культури на теренах Західної та Східної Європи. Християнський характер культури середньовіччя. Головні ознаки культури цієї доби. Мовний код культури. Мова і символікультури. Культурні коди (семіотика культури) Своєрідність світоглядної парадигми доби Київської Русі: протиборство й конгруентність світоглядних засад язичництва та християнства. Всесвітньо історичне значення Київської Русі як зв'язуючої ланки між західноєвропейськими (романо-германським) та східним, зокрема арабським, світом і Візантією.

Запровадження християнства та значення цієї події для еволюції культури. Найвищий злет культури Київської Русі за княжіння Володимира Великого (980-1015 рр.) і Ярослава Мудрого (1019-1054 рр.).

Характерні ознаки та особливості феномену культури Київської Русі. Проблема вибору віри. Виникнення писемності. Дві азбуки слов'янства: кирилиця і глаголиця. Слов'янські просвітителі Кирило і Мефодій. Особливості літературного процесу доби Київської Русі. Житійна література. Літописи. Героїчні пісні. Скоромовство як феномен древньоруської культури. Народні танці. Обрядова народна пісенність. Культура Київської Русі Виникнення і розвиток української мови. Культура Київської Русі у IX – XIII ст. Етнокультурні риси українського середньовіччя. Християнсько-язичницький синкретизм як його світоглядна основа. Початок писемності, освіти і наукових знань. Архітектурні пам'ятки. Монументальний живопис, станкові твори та мініатюри. Народна культура Київської Русі. Грошова одиниця Київської Русі (гривна) і її кодовизначення. Українська культура як феномен Східнохристиянського світу.

Завдання на СРС: Опрацювати самостійно одну із запропонованих тем:

1. Причини високого злету культури Київської Русі.
2. Характерні ознаки та особливості феномену культури Київської Русі.

Рекомендована література:

1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура : Підручник / М.В. Кордон. –К. : 2010. С. 278-289. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUKR0001368%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>

[UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUKR0001368%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr](http://ukrlib.org.ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUKR0001368%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr)

2. Історія української культури / [За ред. І. Крип'якевича]. –К.,1994. С. 237-275., 468-520.
<http://litopys.org.ua/krypcult/krcult.htm>

Лекція №6. Спадкоємність культури Київської Русі та творче осмислення нових цінностей західноєвропейського Ренесансу в українській культурі. Особливості культурної еволюції України у складі Великого князівства Литовського. Правовий та мовний статус. Писемність, література. Утвердження гуманістичних ідей в умовах релігійного протистояння. Києво-Могилянська колегія (академія). Місце Ренесансу в світовій та вітчизняній культурі. Українська культура доби козацько-гетьманської держави. Українське бароко. Бароко як код української культурно-національної ідентичності. Раціоналізм як світоглядне підґрунтя культури Нового часу. Типологічні риси культури Нового часу. Творчість Григорія Сковороди та ментальні засади його ідей, їх наукове та культуротворче значення. Розвиток і поширення друкарської справи.

Формування національної свідомості в контексті ренесансних та реформаційних процесів загальноєвропейського змісту. Ренесансно-гуманістичний світогляд в Україні. Статус України як східноєвропейського центру барокової культури. Національна самобутність культурної картини світу доби бароко. Братський рух кінця XVI – початку XVII століть та його релігійна і національно-політична роль в історії української культури. Києво-Могилянська колегія і її роль в українській гуманітарній думці.

Козацтво як культуро творча сила української ідентифікації. Функціонування культури в умовах козацької державності. Самоутвердження української національної самобутності в європейському культурному просторі: козацьке (старшинське) і мазепіанське (гетьманське) бароко.

Оригінальність форм та сполучення барокових мотивів з народною рослинною орнаментикою. Українська національна архітектурна школа (С. Ковнір, Ф. Старченко, І. Григорович-Барський та ін..). Визначні архітектурні споруди того часу, архітектурні пам'ятники української культури XVIII ст. Києва, Чернігівщини, Слобожанщини. Придніпров'я. Просвітництво, його загальноєвропейський контекст. Вплив освіченого абсолютизму на різні форми культурного життя українського простору. Творчість Григорія Сковороди – українського просвітителя та ментальні засади ідей Сковороди, їх наукове та культурне значення.

Завдання на СРС: Охарактеризуйте діяльність одного з визначних діячів української культури (за вибором студента): Петро Могила, І.Гізель, С.Яворський, Г. Шедель.

Рекомендована література:

1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура : Підручник / М.В. Кордон. –К. : 2010. С. 289-312. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUKR0001368%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>
2. Попович М. В. Нарис історії культури України. — К.: «АртЕк», 1998. С. 56-83, 92-103, 159-201. <http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm>

Лекція №7. Українське Відродження як відбиття ідей Просвітництва. Особливості українського національного Відродження та його соціальна база. Формування української національної свідомості. Творчість Тараса Шевченка – національний код України. "Українська ідея" як культурна парадигма. Етнографічні елементи в образотворчому мистецтві. Культуротворчі, соціально-економічні та геополітичні основи національного самовизначення української культури. Феодально-кріпосницька, антиукраїнська асиміляційна політика Російської і Австрійської імперії на українській етнічній території. Рух декабристів (Південне товариство 1821 року) та Кирило-Мефодіївське братство щодо необхідності формування української

державності. Національно-визвольна тенденційність українського народу. Іван Котляревський – засновник класичної традиції в українській літературі. Світоглядне і культуро творче значення доробку Т.Г. Шевченка у генеруванні національної ідеї українського суспільства. XIX століття – культурні напрямки форм і стилів. Соціальна динаміка в пошуку шляхів ствердження національної самосвідомості.

Завдання на СРС:

1. Меценатська діяльність як ментальний вимір української моральної культури.
2. Підготувати доповідь для участі в науково-практичній студентській конференції, присвяченій діяльності визначних постатей української культури (за вибором студента): Н.І. Костомарова, П.А. Куліш, А. Навроцький, В.Белозерський, Н.І.Гулак, П.П. Чубинський, М.П. Драгоманов, П.Мирний, І.Нечуй-Левицький, М.Гоголь, Д.Яворницький, М.Грушевський, Х.Алчевська, Б.Грінченко, С.Васильченко, Г.Нарбут.

Рекомендована література:

Основна:

1. Попович М. В. Нарис історії культури України. — К.: «АртЕк», 1998. С. 209-279 <http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm>
- 2 Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура : Підручник / М.В. Кордон. –К. : 2010. С. 345-378. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUKR0001368%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>

Лекція №8. Українська культура і духовне життя у ХХ ст. Провідні тенденції розвитку сучасної української культури в умовах глобалізованого світу. Культурні коди – основа ціннісної орієнтації людини. Постмодернізм в українському мистецтві Характеристика історично-культурного процесу в Україні першої половини ХХ ст. Вплив історичних подій та соціальних трансформацій на динаміку розвитку української культури. Проголошення Української Народної Республіки (1918 р.) як досвід формування незалежної національної держави. Соціокультурні чинники формування українського модернізму. Основні напрямки модернізму в українській художній культурі першої половини ХХ ст. Роль українського модернізму у розвитку світових тенденцій авангардного мистецтва. Формування концептуальних засад «новітньої» національної художньої культури у творчій діяльності художників, письменників, драматургів. Специфіка культуро творчих процесів у період існування радянської України. Нав'язування художнього псевдо соцреалізму, ідеологічні інтенції українсько-радянської культури. Національно-культурна специфіка українського реалістичного мистецтва. Розвиток української освіти і науки. Наукові і науково-технічні досягнення українських вчених: наукова діяльність В.Вернадського, Д.Чижевського, І.Сікорського, С.Корольова та ін. Постмодернізм.

Завдання на СРС: Зробити аналітичний огляд навчальної літератури на тему:

1. Розвиток української науки і освіти в ХХ столітті
2. Наукові і науково-технічні досягнення українських вчених: наукова діяльність В.Вернадського, Д.Чижевського, І.Сікорського, С.Корольова.

Рекомендована література:

1. Попович М. В. Нарис історії культури України. — К.: «АртЕк», 1998. С. 536-621 <http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm>
2. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура : Підручник / М.В. Кордон. –К. : 2010. С. 378-444. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUKR0001368%3C.%3E&&S21FMT=fullwebr>

Лекція №9. Зміна культурної парадигми в умовах формування незалежної української

держави. Культурна само ідентичність України у контексті процесів глобалізації. Постмодернізм як явище культури постіндустріального суспільства другої половини ХХ ст.. Постмодерністські тенденції в українській художній культурі. Сучасне українське мистецтво як форма соціальної комунікації. Особливості впливу масової культури, її художньо-стереотипних форм на процеси ідентифікації сучасної людини. Медіакультура як ознака становлення інформаційного суспільства. Глобальний комунікативний простір як «криза ідентичності». Феномен віртуальної реальності та проблема адаптації до умов інформаційного суспільства. Характеристика культури мереживого спілкування. Перспективи збереження і розвитку національної української культури у контексті інформаційного суспільства. Особливості розвитку української культури у др. пол. ХХ – ХХІ ст. Сучасна українська література як практика реалізації мовно-філософського коду нації. Нове національно-культурне відродження в добу становлення незалежності України. Фольклор у мережі засобів масової інформації. Шляхи самовідновлення національних традицій.

Завдання на СРС: Підготуватися до участі в дискусії на тему: «Культурна само ідентичність України у контексті процесів глобалізації».

Рекомендована література:

1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура : Підручник / М.В. Кордон. –К. : 2010. С. 481-561. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21All=%3C.%3EID%3DUKR0001368%3C.%3E&&S21FMT=fullweb>
2. Попович М. В. Нарис історії культури України. — К.: «АртЕк», 1998. С. 655-695 <http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm>

Семінарські заняття

Основні завдання циклу практичних занять – закріпити теоретичний матеріал, засвоєний у ході лекційної частини курсу; навчити студентів узагальнювати набуті знання для вирішення конкретних завдань (комунікативних, евристичних, креативних); виробити навички професійної етики.

№ з/п	Назва теми заняття
1	Семінарське заняття 1. Українська культурологічна думка як розвиток європейської духовно-теоретичної традиції.
2	Семінарське заняття 2. Первісна культура – археологічні пам'ятки культурних шарів в українському просторі.
3	Семінарське заняття 3. Становлення архетипів української свідомості. Міфологічний світ слов'ян-язичників. Міф як обряд і ритуал відтворення буття і самосвідомості прадавнього суспільства. Антропологізм, фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду.
4	Семінарське заняття 4. Трипільська культура як найвизначніша культура неолітичної доби на землях України.
5	Семінарське заняття 5. Специфіка засвоєння Київською Руссю візантійської спадщини – творення нового образу для християнської культури на слов'янському ґрунті.
6	Семінарське заняття 6. Формування національної свідомості в контексті барокових, ренесансних та реформаційних процесів загальноєвропейського змісту.
7	Семінарське заняття 7. Культуротворчі, соціально-економічні та геополітичні основи національного самовизначення української культури.
8	Семінарське заняття 8. Характеристика історико-культурного процесу в Україні першої половини ХХ ст. Динаміка розвитку української культури в першій половині – 80-х роках ХХ ст.
9	Семінарське заняття 9. Підвищення рейтингу. Залік

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Самостійна робота студента передбачає підготовку здобувача освіти до аудиторних занять та заліку.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять

Відвідування лекційних занять є вільним, бали за присутність на лекціях не додаються. Лише за відвідування практичних занять студенти не отримують бали: рейтинг студента формує активна участь на семінарських заняттях й підготовленість до них, а також виконання завдань, передбачених СРС. Пропуск семінарського заняття не дає можливості отримати студенту бали у семестровий рейтинг, проте кожен студент має право відпрацювати пропущені лише з поважної причини (лікарняний, офіційний дозвіл деканату) заняття за рахунок самостійної роботи під час консультацій, передбачених навчальним навантаженням викладача.

Заохочувальні бали студент отримує за участь у міжнародних, всеукраїнських та/або інших заходах та/або конкурсах (за тематикою навчальної дисципліни) або/та написання тез доповіді або оформлення творчої роботи як наукової роботи для участі у конкурсі студентських наукових робіт. Ваговий бал – 10.

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Рейтинг студента з навчальної дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- за активну участь на 8 семінарських заняттях (9 семінарське – підвищення рейтингу);
- виконання 3 експрес-контролів (на лекційних заняттях);
- виконання МКР

Критерії нарахування балів.

8.1. Робота на семінарських заняттях.

Ваговий бал – 5, максимальна кількість балів на семінарських заняттях становить $8 \times 5 = 40$ балів.

Критерії оцінювання:

«відмінно» – 5 балів – повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті, ґрунтовність та послідовність викладу;;

«добре» – 4 бали – повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу; наявність незначних мовленнєвих помилок.;

«задовільно» – 3 бали – неповна (60%) відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; недостатні ґрунтовність та послідовність викладу; наявність мовленнєвих помилок;

«незадовільно» – 0-2 бали – невідповідність змісту відповіді проблематиці теми; відсутність відповіді.

8.2. Експрес-контрольна робота.

Ваговий бал – 8, максимальна кількість балів за 3 експрес-контрольні становить $3 \times 8 = 24$ бали.

Критерії оцінювання:

«відмінно» – 7 – 8 балів – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації);

«добре» – 6 балів – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями;

«задовільно» – 5 балів – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки;

«незадовільно» – 0 балів – відсутність виконаного завдання або невідповідність вимогам на оцінку «задовільно».

8.3. Модульна контрольна робота.

Ваговий бал – 36

Критерії оцінювання (загальні):

«відмінно» – 32–36 балів – безпомилкове відповідь на запропоноване запитання;

«добре» – 27–31 балів – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності);

«задовільно» – 22–26 балів – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки)

«незадовільно» – 0 балів – незадовільна відповідь.

Умовою позитивного першого календарного контролю є отримання не менше 14 балів, другого календарного контролю – отримання не менше 25 балів.

Для отримання заліку «автоматом» потрібно мати рейтинг не менш, ніж 60 балів. Студенти, які наприкінці семестру мають рейтинг менш 60 балів, а також ті, хто хоче підвищити оцінку, виконують залікову контрольну роботу. Ця рейтингова оцінка є остаточною. У разі написання залікової контрольної роботи на оцінку, нижчу за отриману «автоматом», попередній рейтинг з дисципліни скасовується і до залікової відомості заноситься сума балів за залікову контрольну роботу («жорстка» РСО).

Залікова контрольна робота оцінюються у 100 балів максимум. Залікова контрольна робота складається з двох питань теоретичного характеру з різних розділів робочої програми.

Кожне теоретичне питання оцінюється в 50 балів відповідно до системи оцінювання:

«відмінно» – 45-50 балів - повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації);

«добре» – 37-44 бали - достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності);

«задовільно» – 30-36 балів - неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки);

«незадовільно» – 0 балів - незадовільна відповідь.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Менше 50	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань, які виносяться на семестровий контроль, розміщено в додатку 1.

Зміст, вимоги та зразок МКР розміщені в додатку 2.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцент, кандидат філологічних наук Онуфрієнко Олена Петрівна

Ухвалено кафедрою української мови, літератури та культури (протокол № 5 від 18.01.2023 р.)

Погоджено [Методичною радою університету](#) (протокол № 8 від 02.06.2023)

Додаток 1.

Перелік питань для семестрового контролю (залік)

1. Вкажіть які три смислові складові осягнення поняття «культура» визначають його зміст? Хто з античних діячів вперше вводить поняття «культура» до наукового вжитку?
2. Визначте характерні ознаки категорії «українська культура як цілісна система».
3. Проаналізуйте концепції походження української культури в працях дослідників XVIII-XXI ст.
4. Розкрийте національну концепцію культурно-історичного розвитку /М. Костомаров, В. Білозерський, П. Куліш/.
5. Розкрийте концепції походження української культури вчених-емігрантів /І. Крип'якевич, І. Огієнко, Д. Антонович/.
6. Назвіть критерії, що лежать в основі виділених П. Сорокіним типів культури? Розтлумачте, спираючись на генезу української культури.
7. Якими є основні завдання культурології щодо дисципліни «Історія української культури»?
8. Надайте пояснення, спираючись на культурологічні концепції, чому людина є суб'єктом і водночас об'єктом культури.
9. Обґрунтуйте приналежність України до гіпотетичного культурно-історичного центру Землі /циркумпонтійська зона/.
10. Дайте визначення тотемізму, анімізму. Що таке магія та фетишизм?
11. Обґрунтуйте структуру і функції міфу, уявлення про сакральність простору і часу.
12. Перелічіть ранні форми релігії стародавніх слов'ян. Поясніть ідею синкретичного Всесвіту.
13. Поясніть значення вертикальної та горизонтальної площини, числових характеристик Світового Дерева.
14. Чим пояснити колово-радіальний принцип забудови трипільських поселень? Зробіть узагальнення щодо особливостей трипільської культури.
15. Визначте символічний зміст форми та орнаментативної трипільського посуду. Зробіть узагальнення щодо особливостей трипільської культури.
16. Проаналізуйте символіку форми та орнаменту посуду археологічних пам'яток на території сучасної України періоду бронзового віку.
17. Розкрийте символічний зміст греко-скіфської пекторалі.
18. З'ясуйте символічне значення Збруцького ідола.
19. Назвіть світоглядні універсали феномену української ментальності.
20. Назвіть, якими є джерела вивчення культури Київської Русі?
21. Розкрийте сутність та визначте специфіку світоглядної парадигми Київської Русі.
22. Визначте характерні ознаки й особливості феномену культури Київської Русі.
23. Поясніть якими є культурні новації доби Київської Русі?
24. Поясніть у чому криються причини високого злету культури Київської Русі?
25. Поясніть суть та наслідки щодо української культури просвітницької діяльності Кирила та Мефодія.
26. Назвіть головні принципи іконографічного канону.
27. Поясніть, чому козацтво стало культуротворчою силою української ідентифікації. Розкажіть про розвиток культури в умовах української козацької держави.
28. Проаналізуйте ренесансно-гуманістичний світогляд в Україні в XVI-XVIII ст.
29. Поясніть причини формування та розвитку національно-самобутніх типів архітектурної забудови і жанрів мистецтва в XVI-XVII ст. в Україні.
30. Розкрийте сутність культурної парадигми бароко.

31. Визначте характерні ознаки доби пізнього бароко/рококо в Україні. Опишіть архітектурні пам'ятки української культури XVIII ст.
32. Поясніть причини виникнення і діяльність братського руху кінця XVI – початку XVII ст. та його релігійну й національно-політичну роль в історії української культури.
33. Розкажіть про заснування та діяльність Києво-Могилянської академії. Прокоментуйте її роль в розвитку української гуманістичної думки.
34. Схарактеризуйте екзистенціально-антропологічні начала осягнення культури у «філософії серця» Г. Сковороди.
35. Поясніть різницю в особливостях православного й католицького художнього канону.
36. Назвіть та прокоментуйте особливості розвитку українського театру на перехресті XIX-XX століть.
37. Назвіть представників української науки XIX століття та їх творчий внесок.
38. Надайте приклади українського живопису XIX століття.
39. Вкажіть особливості містичного реалізму у творчості М. Гоголя.
40. Поясніть роль української жінки в мистецькому житті XIX століття. Вкажіть значення жіночої теми для сучасних філософських, літературних студій в Україні.
41. Розкрийте особливості розвитку науки і освіти України в XIX ст.
42. З'ясуйте світоглядне значення творчості І. Франка у формуванні української національної культури у вимірі світової цивілізації.
43. В чому полягає специфіка взаємодії традицій народної творчості та художніх інновацій модернізму в українській культурі першої половини XX ст.
44. Назвіть особливості українського модернізму у контексті світових тенденцій авангардного мистецтва.
45. Визначте художні інновації українського футуризму /М. Семанюк, Д. Бурлюк/ та кубофутуризму /О. Богомазов, О. Екстер/.
46. Поясніть специфіку українського імпресіонізму на прикладі творчості М. Коцюбинського.
47. Доведіть, що реалізм – провідний художній метод української радянської культури першої половини 80-х років XX ст.
48. Поясніть соціально-історичний контекст формування української культури в першій половині – 80-х роках XX ст.
49. Обґрунтуйте концепцію «неовізантизму» М. Бойчука у контексті художніх пошуків українського живопису XX ст.
50. Назвіть особливості розвитку української музичної культури у контексті загальноєвропейського культурного простору.
51. Наведіть приклади наукових і науково-технічних досягнень українських вчених XX ст.
52. Вкажіть постмодерністські стратегії сучасної української літератури.
53. Прокоментуйте актуальне українське мистецтво та масову культуру щодо проблеми діалогу.
54. Зазначте, який вплив мають інформаційні технології на формування сучасної культури.
55. Поясніть особливості процесів трансформації мистецької практики в умовах незалежної української держави.
56. З'ясуйте та обґрунтуйте чи є медіакультура ознакою становлення інформаційного суспільства. В чому полягає роль медіасередовища та інформаційних технологій у формуванні картини світу сучасного українця.
57. Визначте феномен віртуальної реальності та проблему адаптації до умов інформаційного суспільства. Надайте характеристику культури мережевого спілкування.
58. Поясніть причини заснування одного з фундаментальних технічних закладів України – Київського політехнічного інституту. Розкажіть про розвиток і діяльність КПІ.
59. Розкрийте особливості впливу масової культури, її художньо-стереотипних форм на процеси ідентифікації сучасної людини в Україні.
60. Дайте оцінку розвитку українського анімаційного кіномистецтва в XX-XXI ст.

Зразок модульної контрольної роботи

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Варіант 1

1. Проаналізуйте особливості української культури доби козацько-гетьманської держави.
2. Визначте основні характеристики українського культурного ренесансу 20-х років ХХ ст.